

THE PALIVERSE PROJECT

Το σύμπαν της σοφίας του Βούδα

Υποσχόλια (Tīkā)

Ο Κανόνας των Ομιλιών - Υποσχόλια (Sutta Piṭaka - Tīkā)

5. Η συλλογή των μικρών κειμένων - Υποσχόλια
(5. Khuddaka Nikāya - Tīkā)

2. Επεξήγηση για τον οδηγό (2. Nettivibhāvinī)

Επεξήγηση για την έγερση του Naya (Nayasamuṭṭhānavibhāvanā)

PaliVerse

5. Η συλλογή των μικρών κειμένων - Υποσχόλια

2. Επεξήγηση για τον οδηγό

Nayasamuṭṭhānavibhāvanā

79. Yena yena saṃvaṇṇanāvisesabhūtena desanāhārasampātādinā hārasampātena ekasuttappadesatthā niddhāretvā vibhattā, so saṃvaṇṇanāvisesabhūto desanāhārasampātādihārasampāto paripuṇṇo, “katamaṃ nayasamuṭṭhāna”nti pucchitabbattā “tattha katamaṃ nayasamuṭṭhāna”ntiādi āraddhaṃ. Aṭṭhakathāyaṃ pana -“evaṃ nānāsuttavasena, ekasuttavasena ca hāravacāraṃ dassetvā idāni nayavacāraṃ dassetuṃ ‘tattha katamaṃ nayasamuṭṭhāna’ntiādi āraddha”nti vuttaṃ. “Tattha katamo nandiyāvaṭṭanayo”tiādiṃ anārabhitvā “tattha katamaṃ nayasamuṭṭhāna”ntiādiārambhane kāraṇaṃ aṭṭhakathāyaṃ vuttameva. Tattha tatthāti tesu hārādīsu yo atthanayo saṃvaṇṇanāyena niddiṭṭho, tasseva atthanayassa samuṭṭhānaṃ bhūmiṃ pucchati “katamaṃ nayasamuṭṭhāna”nti.

Kiñcāpi saṃvaṇṇanāyā niddiṭṭhā, tathāpi atthanayasamvaṇṇanāyānaṃ visesassa pākaṭaṃ kātuṃ puna kathayissāma. Taṇhāavijjāhi saṃkilesapakkhassa suttatthassa catusaccayojanamukhena nayanalakkhaṇo saṃvaṇṇanāviseso ceva samathavipassanāhi vodānapakkhassa suttatthassa catusaccayojanamukhena nayanalakkhaṇo saṃvaṇṇanāviseso ca nandiyāvaṭṭo nayo nāma. Tīhi akusalamūlehi lobhādīhi saṃkilesapakkhassa suttatthassa catusaccayojanamukhena nayanalakkhaṇo saṃvaṇṇanāviseso ceva tīhi kusalamūlehi alobhādīhi vodānapakkhassa suttatthassa catusaccayojanamukhena nayanalakkhaṇo saṃvaṇṇanāviseso ca tipukkhalo nayo nāma. Catūhi subhasaññādīhi vipallāsehi sakalasamkilesapakkhassa suttatthassa catusaccayojanamukhena nayanalakkhaṇo saṃvaṇṇanāviseso ceva catūhi asubhasaññādīhi avipallāsehi satipaṭṭhānehi, saddhindriyehi vā vodānapakkhassa suttatthassa catusaccayojanamukhena nayanalakkhaṇo saṃvaṇṇanāviseso ca sīhavikkīlito nayo nāmāti vuttā nayā saṃvaṇṇanāyā nāma. Tesam saṃvaṇṇanāyānaṃ samuṭṭhānaṃ pucchati “katamaṃ nayasamuṭṭhāna”nti.

Nayā pana nānāsuttato niddhāritehi taṇhāavijjādīhi mūlapadehi catusaccayojanāya nayato anubujjhiyamāno dukkhādiattho. So hi maggañāṇaṃ nayati sampāpetīti “nayo”ti vutto, so atthanayo nāma. Tasseva atthanayassa samuṭṭhānaṃ pucchati “katamaṃ nayasamuṭṭhāna”nti? Tasmā catusaccayojanāya nayaggāhato nīyati anupucchīyatīti nayo, ko so? Suttatthabhūto dukkhādiko attho. Nayati maggañāṇaṃ pāpetīti vā nayo, dukkhādiko atthova. Tenāha - “anubujjhiyamāno dukkhādiattho. So hi maggañāṇaṃ nayati sampāpetīti nayo”ti. Samuṭṭhahanti nayā etenāti samuṭṭhānaṃ, kim taṃ? Avijjātaṇhādikāraṇaṃ, taṃdīpanā saṃvaṇṇanā ca. Avijjātaṇhādinā hi dukkhādiatthanayā sambhavanti. Atha vā avijjātaṇhādīhi catusaccayojanā samuṭṭhānaṃ nāma. Tena vuttaṃ - “kim pana taṃ? Taṃtaṃmūlapadehi catusaccayojanā”ti. Evaṃ atthe gayhamāne sati saṃvaṇṇanāyāpi gahitā honti, nayānaṃ samuṭṭhānaṃ nayasamuṭṭhānaṃ, tasmiṃ nayasamuṭṭhāne.

“Katamaṃ nandiyāvaṭṭanayasamuṭṭhāna”nti pucchitabbattā paṭhamam nandiyāvaṭṭanayasamuṭṭhānam dassetuṃ “pubbā koṭi na paññāyatī”tiādi vuttaṃ. Nandiyāvaṭṭanayasamuṭṭhānabhūtāya avijjāya ca taṇhāya ca pubbā koṭi “asukassa buddhassa bhagavato uppajjanakāle uppannā, asukassa cakkavattino uppajjanakāle uppannā”ti na paññāyati koṭiyā abhāvatoti yojanā. “Avijjātaṇhāsu katamā nīvaraṇam, katamā saṃyojana”nti pucchitabbattā “tattha avijjā nīvaraṇam taṇhā saṃyojana”nti vuttaṃ. Tatthāti tāsū avijjātaṇhāsu. Ādīnavapaṭicchādikattā avijjā nīvaraṇam. Bhavesu saṃyojanato taṇhā saṃyojanam. “Avijjānīvaraṇā sattā katham vicaranti, katham vuccanti, taṇhāsaṃyojanā sattā katham vicaranti katham vuccanti”ti pucchitabbattā “avijjānīvaraṇā sattā”tiādi vuttaṃ. Avijjānīvaraṇametesamatthīti avijjānīvaraṇā. Avijjāya saṃyuttā viya pavattā avijjāya abhinivisa vatthūsu saṃyuttā viya pavattā sattā avijjāpakkena vipallāsenā niccādiabhinivesa vatthubhūte rūpādiārammaṇe vicaranti vividhā caranti pavattanti, te niccādiabhinivisaṇtā vicaraṇtā sattā “diṭṭhacaritā”ti vuccanti. Taṇhāsaṃyojanametesanti taṇhāsaṃyojanā. Taṇhāya saṃyuttā viya pavattā, taṇhāya vā ārammaṇabhūte vatthukāme saṃyuttā viya pavattā sattā taṇhāpakkena aṭṭhasatataṇhāvicariteṇa ārammaṇabhūte vatthusmiṃ vicaranti pavattanti attho.

“Diṭṭhacaritā sattā kaṃ paṭipattiṃ anuyuttā viharanti, taṇhācaritā sattā kaṃ paṭipattiṃ anuyuttā viharanti”ti pucchitabbattā “diṭṭhacaritā”tiādi vuttaṃ. Diṭṭhacaritā sattā ito sāsanaṭo bahiddhā pabbajitā hontāpi “sukheṇa adhigantaṭṭhaṃ sukhaṃ natthi, dukkheṇa adhigantaṭṭhaṃ sukhaṃ pana atthi”ti manasi karontā attakilamathānuyogaṃ pañcātapādi paṭipattiṃ anuyuttā viharanti. Taṇhācaritā sattā ito sāsanaṭo bahiddhā pabbajitā hontāpi “kāme paṭisevaṇtā lokaṃ vaḍḍhāpentā bahuṃ puññaṃ vaḍḍhāpentī”ti manasi karontā kāmesu kāmasukhallikānuyogaṃ paṭipattiṃ anuyuttā viharanti.

“Kasmā diṭṭhacaritā tathāvidhaṃ paṭipattiṃ anuyuttā viharanti, kasmā taṇhācaritā tathāvidhaṃ paṭipattiṃ anuyuttā viharanti”ti pucchitabbattā “tattha kiṃ kāraṇa”ntiādi vuttaṃ. Tatthāti tattha tesu diṭṭhacaritataṇhācaritesu. Yaṃ yasmā kāraṇā viharanti, taṃ kāraṇam kinti pucchati. Ito sāsanaṭo bahiddhā yesaṃ puggalānaṃ saccavavattānaṃ natthi, catusaccappakāsanā kuto ca atthi, samathavipassanākosallaṃ vā upasamasukhappatti vā kuto atthi, te puggalā upasamasukhassa anabhiñña viparīta cetā hutvā evaṃ āhaṃsu “sukheṇa adhigantaṭṭhaṃ sukhaṃ natthi, dukkheṇa adhigantaṭṭhaṃ sukhaṃ nāma atthi”ti. Te evaṃsaññi evaṃdiṭṭhi dukkheṇa sukhaṃ patthayamānā hutvā attakilamathānuyogamanuyuttā viharanti. Ito sāsanaṭo bahiddhā yesaṃ puggalānaṃ saccavavattānaṃ natthi, catusaccappakāsanā kuto ca atthi, samathavipassanākosallaṃ vā upasamasukhappatti vā kuto atthi, te puggalā upasamasukhassa anabhiñña viparīta cetā hutvā evaṃāhaṃsu “yo kāme paṭisevati, so lokaṃ vaḍḍhayati, yo lokaṃ vaḍḍhayati, so bahuṃ puññaṃ pasavati”ti. Te evaṃsaññi evaṃdiṭṭhi kāmesu sukhasaññi hutvā kāmasukhallikānuyogaṃ anuyuttā ca viharanti yojanā katabbā.

“Tathā viharantā kiṃ vaḍḍhayanti”ti pucchitabbattā “te tadabhiñña santā rogameva vaḍḍhayanti”ti vuttaṃ. “Tathā vaḍḍhayantā rogādīnaṃ bhesajjaṃ samathavipassanaṃ vaḍḍhayanti ki”nti pucchitabbattā “te rogābhitunnā gaṇḍapaṭipīḷitā sallānuviddhā nirayatiracchānayanipetāsuresu ummujjanimujjāni karontā ugghātanigghātaṃ paccaṇubhontā rogagaṇḍasallabhesajjaṃ na vindanti”ti

vuttaṃ. Attho pana aṭṭhakathāyaṃ vutto. “Katame saṃkilesavodānā, katame rogādayo, katamaṃ bhesajja”nti pucchitabbattā “tattha attakilamathānuyogo”tiādi vuttaṃ. Tatthāti tesu saṃkilesavodānarogabhesajjādīsu. Attakilamathānuyogo ca kāmasukhallikānuyogo ca saṃkilesa hoti, samathavipassanā vodānaṃ hoti, attakilamathānuyogo ca rogo hoti, samathavipassanā roganigghātakabhesajjaṃ...pe... samathavipassanā salluddhāraṇabhesajjaṃ hoti.

“Katamo katamaṃ sacca”nti pucchitabbattā “tattha saṃkilesa dukkha”ntiādi vuttaṃ. Tatthāti tesu saṃkilesādīsu saṃkilesa ekadesavasena dukkhaṃ dukkhasaccaṃ hoti. Tadabhisaṅgoti tasmim saṃkilese abhisaṅgo viya pavatto lokiyadhammo niravasesavasena dukkhasaccaṃ hoti. Atha vā tasmim dukkhe abhisaṅgo viya pavattā taṇhā dukkhasamudayo samudayasaccaṃ hoti. Taṇhānirodho dukkhanirodho nirodhasaccaṃ hoti. Samathavipassanā dukkhanirodhagāminī paṭipadā maggasaccaṃ hoti. Imāni cattāri saccāni niddhāretvā yojetabbāni. “Tesu catūsu saccesu katamaṃ pariññeayaṃ, katamo pahātabbo, katamo bhāvetabbo, katamo sacchikātabbo”ti pucchitabbattā “dukkhaṃ pariññeaya”ntiādi vuttaṃ.

80. Diṭṭhicaritatanhācaritānaṃ attakilamathānuyogādivasena cattāri saccāni niddhāritāni, “kathaṃ diṭṭhicaritatanhācaritānaṃ sakkāyadassane pavattibhedavasena cattāri saccāni niddhāritāni”ti pucchitabbattā “tattha diṭṭhicaritā”tiādi vuttaṃ. Atha vā “diṭṭhicaritatanhācaritānaṃ sakkāyadassane katamo pavattibhedo”ti pucchitabbattā imesaṃ sakkāyadassane ayaṃ pavattibhedoti vibhajitvā dassetuṃ “tattha diṭṭhicaritā”tiādi vuttaṃ. Tena vuttaṃ - “idāni diṭṭhicaritatanhācaritānaṃ sakkāyadiṭṭhidassane pavattibhedam dassetuṃ ‘diṭṭhicaritā’tiādi vutta”nti. Tatthāti tesu diṭṭhicaritatanhācaritesu. Diṭṭhicaritā puggalā rūpaṃ “attā”ti attato upagacchanti...pe... viññāṇaṃ “attā”ti attato upagacchanti diṭṭhicaritānaṃ attābhinivesassa balavabhāvato, taṇhācaritā pana rūpaṃ vā “attā”ti rūpavantaṃ attānaṃ upagacchanti attani vā rūpaṃ, rūpasmim vā “attā”ti attānaṃ upagacchanti...pe... viññāṇasmim vā “attā”ti attānaṃ upagacchanti taṇhācaritānaṃ attaniyābhinivesassa balavabhāvato. Pañcasu upādānakkhandhesu ekekaṃ nissāya catubbidhattā vīsativatthukā ayaṃ micchādiṭṭhi “sakkāyadiṭṭhī”ti vuccati. Evaṃ diṭṭhicaritatanhācaritānaṃ sakkāyadassane pavattibhedo viññātabboti attho.

“Sakkāyadiṭṭhiyā katamo paṭipakkho”ti pucchitabbattā “tassā paṭipakkho”tiādi vuttaṃ. Tassā sakkāyadiṭṭhiyā pajahanavasena lokuttarā sammādiṭṭhi paṭipakkho, tassā sammādiṭṭhiyā anvāyikā anuṇaṇabhāvena pavattanakā dhammā ca sakkāyadiṭṭhiyā pajahanavasena paṭipakkhā bhavanti. “Katame dhammā anvāyikā”ti pucchitabbattā “sammāsaṅkappo”tiādi vuttaṃ. Sammāsaṅkappo...pe... sammāsamādhi ime dhammā anvāyikā honti. Ayaṃ sammādiṭṭhiādikō ariyo aṭṭhaṅgiko maggo tassā sakkāyadiṭṭhiyā paṭipakkho hoti pahāyakattā. “Te sammādiṭṭhiyādayo dhammā khandhato kittakā hontī”ti pucchitabbattā “te tayo khandhā”tiādi vuttaṃ. “Katamo khandho samatho, katamo khandho vipassanā”ti pucchitabbattā “sīlakkhandho samādhikkhandho ca samatho, paññākkhandho vipassanā”ti vuttaṃ. “Sakkāyādīsu katamo katamaṃ saccaṃ, katamo katamaṃ sacca”nti pucchitabbattā “tattha sakkāyo”tiādi vuttaṃ.

“Diṭṭhicaritatanhācaritānaṃ sakkāyadiṭṭhitappaṭipakkhavasena cattāri saccāni niddhāritāni, kathaṃ antadvayamajjhimaṭipadā niddhāritā”ti vattabbattā “tattha ye rūpaṃ attato”tiādi vuttaṃ. Tatthāti tesu diṭṭhicaritatanhācaritesu ye diṭṭhicaritā

puggalā rūpaṃ “attā”ti attato upagacchanti...pe... viññāṇaṃ “attā”ti attato upagacchanti. Ime diṭṭhicaritā puggalā “rūpādayo ca attā, rūpādīnañca aniccattā, attassāpi aniccattā attā ucchijjati, attā vinassati, attā paraṃ maraṇā na hotī”ti abhinivisanato “ucchedavādino”ti vuccanti. Ye taṇhācaritā puggalā rūpaṃ vā “attā”ti rūpavantaṃ attānaṃ upagacchanti...pe... viññāṇaṃ vā “attā”ti viññāṇavantaṃ attānaṃ upagacchanti. Attani vā viññāṇaṃ, viññāṇasmiṃ vā attānaṃ upagacchanti. Ime taṇhācaritā puggalā “rūpādīhi attā añño aññattā attā nicco sassato”ti abhinivisanato “sassatavādino”ti vuccanti.

Tattha tesu ucchedavādisassatavādīpuggalesu pavattā ucchedavādasassatavādā ubho antā antadvaya paṭipadā honti. Ayaṃ antadvaya paṭipadā saṃsārapavattanassa hetubhāvato saṃsārapavatti hoti, tassa antadvaya paṭipajjanassa pajahanavasena majjhima paṭipadāsaṅkhātova ariyo aṭṭhaṅgiko maggo paṭipakkho hoti pahāyakattā. Ayaṃ maggo saṃsāranivattanassa hetubhāvato saṃsāranivatti hoti. Tattha saṃsārapavattisaṃsāranivattīsu pavatti saṃsārapavatti dukkhaṃ dukkhasaccaṃ, tadabhisāṅgo tasmīṃ dukkhe abhisāṅgo taṇhā samudayo samudayasaccaṃ, taṇhānirodho dukkhanirodho nirodhasaccaṃ, ariyo aṭṭhaṅgiko maggo dukkhanirodhagāminī paṭipadā maggasaccaṃ, iti imāni cattāri saccāni niddhāritāni. “Dukkhaṃ pariññeyya”ntiādimhi vuttanayova attho.

“Ucchedasassatassa kittako pabhedo, maggassa kittako”ti pucchitabbattā “tattha ucchedasassata”ntiādi vuttaṃ. Tattha ucchedasassataariyamaggesu ucchedasassatadassanaṃ samāsato saṅkhepato vīsativatthukā sakkāyadiṭṭhi. Ucchedo pañcupādānakkhandhe nissāya pavattattā pañcavidho, sassatadassanaṃ ekekasmīṃ tidhā uppajjanato pannarasavidhanti vīsatividhaṃ hoti. Vitthārato dvāsaṭṭhi diṭṭhigatāni. Katamāni? Cattāro sassatavādā, cattāro ekaccasassatavādā, cattāro antānantavādā, cattāro amarāvikkhepavādā, dve adhiccasamuppannavādā, soḷasa saññīvādā, aṭṭha asaññīvādā, aṭṭha nevasaññīnāsaññīvādā, satta ucchedavādā, pañca diṭṭhadhammanibbānavādāti dvāsaṭṭhi diṭṭhigatāni veditabbāni. Vitthārato pana brahmajālasutte āgatāni. Tesam ucchedasassatadassanānaṃ tecattālīsaṃ bodhipakkhiyadhammā paṭipakkho maggo. Katame tecattālīsaṃ? “Aniccasaññā dukkhasaññā anattasaññā”ti tisso saññā ca “pahānasaññā virāgasaññā nirodhasaññā”ti tisso saññā cāti cha saññā ca “cattāro satipaṭṭhānā, cattāro sammappadhānā, cattāro iddhipādā, pañcīndriyāni, pañca balāni, satta bojjhaṅgā, aṭṭha maggaṅgāni”ti tecattālīsaṃ bodhipakkhiyadhammā vipassanāvasena paṭipakkho maggo nāma.

“Samathavasena katamo paṭipakkho”ti vattabbattā “aṭṭha vimokkhā”tiādi vuttaṃ. Aṭṭha vimokkhā pākaṭā. Dasa kasiṇāyatanāni samathavasena paṭipakkho maggo nāma. “Katamaṃ ñāṇaṃ katamassa dhammassa padālana”nti pucchitabbattā “dvāsaṭṭhi diṭṭhigatāni”tiādi vuttaṃ. Diṭṭhicarite pavattāni diṭṭhigatāni, moho. Taṇhācarite pavattāni diṭṭhigatāni, jālaṃ. Anādivasena pavatto moho. Anidhanavasena pavattaṃ jālaṃ. Aṭṭha samāpattiyo samāpajjitvā tejjetvā tikkhaṃ vipassanāñāṇaṃ ariyamaggañāṇaṃ caññānavajiraṃ nāma bodhipakkhiyadhammānaṃ ñāṇapadaṭṭhānattā. Moho ca jālaṃ ca mohajālaṃ. Padāletīti padālanaṃ, kattari yupaccayo, mohajālassa padālanaṃ mohajālapadālanaṃ. Padālanañhi duvidhaṃ vikkhambhanapadālanaṃ samucchedapadālanaṃ. Pubbabhāge samathavipassanāvasena vikkhambhanapadālanaṃ, maggakkhaṇe samucchedapadālanaṃ eva daṭṭhabbaṃ.

Tatthāti tasmim mohajāle avijjā moho, bhavataṇhā jālaṃ. Attano ādhāraṃ puggalaṃ dukkhādīsu aṭṭhasu ṭhānesu mohetīti moho. Paṭhamam jālaṃ jaṭam lāyitvā jaṭavasena lāti pavattatīti jālaṃ, attani jātam macchasakuṇādikam lāti gaṇhāti, lāpeti gaṇhāpetīti vā jālaṃ, jālaṃ viyāti jālaṃ. Tena vuttam - “atītādibhedabhinnesu rūpādīsu, sakaattabhāvādīsu ca saṃsibbanavasena pavattanato jālaṃ bhavataṇhā”ti. “Avijjātaṇhāhi attakilamathānuyogādīnam kilesapakkhānam niddhāraṇam katam katham kena saddahitabba”nti vattabbattā “tena vuccati ‘pubbā koṭi na paññāyati avijjāya ca bhavataṇhāya cā’ti’ vuttam.

81. “Ito sāsanato bahiddhā diṭṭhicaritatanhācaritānam paṭipadādayo niddhāritā, sāsane diṭṭhicaritatanhācaritānam paṭipadādayo katham niddhāritabbā”ti vattabbattā “saṃkilesapakkhā suttatthā ācariyena dassitā, vodānapakkhasuttatthā katham dassitabbā”ti vattabbattā vā “tattha diṭṭhicarito asmiṃ sāsane”tiādi vuttam. Tatthāti tesu diṭṭhicaritatanhācaritesu. Diṭṭhicarito puggalo asmiṃ sāsane pabbajito hutvā catūsu paccayesu sallekhanusantatavutti bhavati. Kasmā? Yasmā sallekhe tibbagāravo, tasmā sallekhe tibbagāravattā. Taṇhācarito puggalo asmiṃ sāsane pabbajito hutvā sikkhanusantatavutti bhavati. Kasmā? Yasmā sikkhāya tibbagāravo, tasmā sikkhāya tibbagāravattā. Diṭṭhicarito puggalo sammattaniyāmam okkamanto hutvā dhammānusārī puggalo bhavati. Kasmā? Diṭṭhiyā diṭṭhivisaye paññāsadisapavattanato. Taṇhācarito puggalo sammattaniyāmam okkamanto hutvā saddhānusārī bhavati. Kasmā? Taṇhāvasena micchādhimokkhattā. Diṭṭhicarito puggalo sukhāya paṭipadāya, dandhābhiññāya ca niyyāti, sukhāya paṭipadāya, khippābhiññāya ca niyyāti sukhena kilesehi vikkhambhitum samatthattā. Taṇhācarito puggalo dukkhāya paṭipadāya, dandhābhiññāya ca niyyāti, dukkhāya paṭipadāya, khippābhiññāya ca niyyāti dukkhena kilesehi vikkhambhitum samatthattā.

“Tathā kasmā niyyātī”ti pucchitabbattā “tattha kiṃ kāraṇam ya”ntiādi vuttam. Yam yena kāraṇena niyyāti, tam kāraṇam kinti pucchati. Tassa taṇhācaritassa kāmā sukhena apariccattā hi yasmā bhavanti, tasmā kāmānam sukhena apariccattattā tathā niyyāti. So taṇhācarito kāmehi vatthukāmakilesakāmehi viveciyamāno dukkhena paṭinissarati, dandhañca dhammam catusaccadhammam ājānāti. Yo pana ayam puggalo diṭṭhicarito hoti, so ayam diṭṭhicarito puggalo ādito ādimhiyeva kāmehi kilesakāmavattukāmehi anattiko bhavati. So diṭṭhicarito tato tehi kāmehi viveciyamāno khippaṇca sukhena paṭinissarati, khippaṇca dhammam ājānāti.

“Taṇhācarito dukkhāya paṭipadāya dandhābhiññāya niyyāti, diṭṭhicarito sukhāya paṭipadāya khippābhiññāya niyyātīti ekekāya paṭipadāya bhavitabba”nti vattabbattā “dukkhāpi paṭipadā duvidhā dandhābhiññā ca khippābhiññā ca, sukhāpi paṭipadā duvidhā dandhābhiññā ca khippābhiññā cā’ti vuttam. “Evam sati ekova dvīhi dvīhi paṭipadāhi niyyātīti āpajjatī”ti vattabbattā “sattāpī”tiādi vuttam. Taṇhācaritā sattāpi duvidhā mudindriyāpi tikkhindriyāpi, diṭṭhicaritā sattāpi duvidhā mudindriyāpi tikkhindriyāpīti yojanā kātabbā. Ye taṇhācaritadiṭṭhicaritā mudindriyā bhavanti, te taṇhācaritadiṭṭhicaritā dandhañca paṭinissaranti, dandhañca dhammam ājānanti. Ye taṇhācaritadiṭṭhicaritā tikkhindriyā bhavanti, te taṇhācaritadiṭṭhicaritā khippaṇca paṭinissaranti, khippaṇca dhammam ājānanti, tasmā ekekasseva ekekā paṭipadā yuttāvāti. “Imāhi paṭipadāhi niyyantiyeva, na niyyiṃsu niyyissantīti āpajjeyya vattamānavibhattiyā niddiṭṭhattā”ti vattabbattā “imā catasso”tiādi vuttam. Atītepi imāhi catūhi paṭipadāhi niyyiṃsu, paccuppannesupi niyyanti, anāgatepi niyyissantīti attho gahetabbo yathā “pabbato tiṭṭhatī”ti.

Evanti evaṃ vuttappakārena. Ariyapuggalā catukkamaggaṃ paṭipadaṃ paññāpentī. “Kimatthaṃ paññāpentī”ti vattabbattā “abudhajanasevitāyā”tiādi vuttaṃ. Ayaṃ vuccati nandiyāvaṭṭassa nayassa bhūmīti taṇhāavijjānaṃ vasena saṃkilesapakkhe dvidisā catusaccayojanāpi samathavipassanānaṃ vasena vodānapakkhe dvidisā catusaccayojanāpi dassitā. Ayaṃ catubbidhā catusaccayojanā nandiyāvaṭṭassa nayassa samuṭṭhānaṃ bhūmi samuṭṭhānabhāvatoti. “Tathāvidhāya catusaccayojanāya nandiyāvaṭṭassa nayassa samuṭṭhānabhūmibhāvo kena saddahitabbo”ti vattabbattā “tenāhā”tiādi vuttaṃ.

82. “Nandiyāvaṭṭassa nayassa samuṭṭhānabhūtā bhūmi dassitā, tassa nandiyāvaṭṭassa nayassa kattha katamā disā kittakena upaparikkhitabbā”ti vattabbattā “veyyākaraṇesu hī”tiādi vuttaṃ. Hi-saddo pakkhantaratto. Ye disābhūtā āhārādayo dhammā veyyākaraṇesu “kusalākusalā”ti vuttaṃ, te disābhūtā āhārādayo dhammā duvidhena “ime akusalā dhammā saṃkilesadhammā, ime kusalā vodānadhammā”ti duvidhena upaparikkhitabbā ālocitabbā. “Katamena duvidhenā”ti pucchitabbattā “lokavaṭṭānusārī ca lokavivaṭṭānusārī cā”ti vuttaṃ. “Katamaṃ vaṭṭaṃ, katamaṃ vivaṭṭa”nti pucchitabbattā “vaṭṭaṃ nāma saṃsāro, vivaṭṭaṃ nibbāna”nti vuttaṃ. “Saṃsārassa katamo hetū”ti pucchitabbattā “kammakilesā hetu saṃsārassā”ti vuttaṃ. “Katamaṃ kammaṃ nāma, cetanāyeva kammaṃ nāma kiṃ, udāhu cetasañca phaladānasamatthāsamatthampi kammaṃ ki”nti pucchitabbattā “tattha kamma”ntiādi vuttaṃ. Tatthāti tesu kammakilesesu. “Taṃ kammaṃ kathaṃ kena pakārena daṭṭhabba”nti ce vadeyya, yathā yena upacayena kataṃ kammaṃ phaladānasamatthaṃ hoti, tasmīṃ upacaye taṃ kammaṃ daṭṭhabbaṃ. “Te kilesā katamehi dhammehi niddisitabbā”ti ce puccheyya, sabbepi kilesā catūhi vipallāsehi niddisitabbā. “Te kilesā kattha daṭṭhabbā”ti ce puccheyya, dasavatthuke kilesapuñje te kilesā daṭṭhabbā.

“Katamāni dasa vatthūnī”ti ce puccheyya, cattāro āhārā, cattāro vipallāsā, cattāri upādānāni, cattāro yogā, cattāro ganthā, cattāro āsavā, cattāro oghā, cattāro sallā, catasso viññāṇaṭṭhitiyo, cattāri agatigamanānīti dasa vatthūnīti veditabbāni catunnaṃ kiccavasena ekattā. Ettha ca kilesānaṃ paccayo vatthukāmapi kilesopi kilesavatthu hoti purimānaṃ purimānaṃ kilesānaṃ pacchimānaṃ pacchimānaṃ kilesānaṃ paccayabhāvato.

“Katamo katamo katamassa katamassa vatthū”ti pucchitabbattā “paṭhame āhāre”tiādi vuttaṃ. Ālambitabbe paṭhame kabalīkārāhāre paṭhamo “rūpaṃ subha”nti vipallāso ārammaṇakaraṇavasena pavattati. Ālambitabbe dutiye phassāhāre dutiyo “phassapaccayā vedanā sukhā”ti vipallāso pavattati. Ālambitabbe tatiye cittāhāre tatiyo “cittaṃ nicca”nti vipallāso pavattati, ālambitabbe catutthe manosañcetanāhāre “dhammo attā”ti vipallāso ārammaṇakaraṇavasena pavattati. Ālambitabbe paṭhame “rūpaṃ subha”nti vipallāso paṭhamam kāmupādānaṃ ārammaṇakaraṇavasena pavattati. Sesesupi yathārahaṃ nayānusārena yojetvā attho veditabbo.

83. “Tesu āhārādīsu katamo katamassa puggalassa upakkilesa”ti vattabbattā “tattha yo cā”tiādi vuttaṃ. Tatthāti tesu āhārādīsu, taṇhācaritadiṭṭhicaritesu vā. Taṇhācaritassa rūpavedanāsu tibbacchandarāgassa uppajjanato yo ca kabalīkāro āhāro, yo ca phassāhāro pavattati, ime kabalīkārāhāraphassāhārā taṇhācaritassa puggalassa upakkilesā bhavanti. Diṭṭhicaritassa dhammacittesu balavaattaniccābhinivesassa uppajjanato yo ca manosañcetanāhāro, yo ca

viññāṇāhāro pavattati, ime manosañcetanāhāraviññāṇāhārā diṭṭhicaritassa puggalassa upakkilesā bhavanti. “Tattha yo ca asubhe subha”ntiādīsupi vuttanayānusārena attho gahetabboti. Purimānaṃ dvinnāṃ dvinnāṃ taṇhāpadhānattā ceva taṇhāsabhāvattā ca, pacchimānaṃ dvinnāṃ dvinnāṃ diṭṭhipadhānattā ceva diṭṭhisabhāvattā cāti.

84. “Katamasmim paṭhamādike āhāre katamo paṭhamādiko vipallāso pavattati”ti pucchitabbattā “tattha kabalīkāre āhāre”tiādinā nāmavasena niyametvā pubbe vuttatthameva dasseti. “Katamasmim vipallāse t̥hito katamaṃ upādiyati”ti pucchitabbattā “paṭhame vipallāse t̥hito”tiādi vuttaṃ. Paṭhame vipallāse t̥hito puggalo kāme yena upādānena upādiyati, idaṃ upādānaṃ “kāmuṇupādānaṃ nāmā”ti vuccati. Sesesu iminā nayena yojanā kātābbā.

“Yena kāmuṇupādānena kāmehi puggalo saṃyujjati, ayaṃ kāmuṇupādānadhammo ‘kāmayogo’ti vuccati”tiādinā yojanā kātābbā. Sesānaṃ yojanatthādayo pālito, aṭṭhakathāto ca pākaṭā.

85. “Āhārādīsu katame katamā disā”ti pucchitabbattā “tattha imā catasso disā”tiādi vuttaṃ. Tattha tesu āhāracatukkādīsu dasasu catukkesu paṭhamo paṭhamo kabalīkārahārādiko paṭhamā disā, dutiyo dutiyo phassāhārādiko dutiyā disā, tatiyo tatiyo viññāṇāhārādiko tatiyā disā, catuttho catuttho manosañcetanāhārādiko catutthā disāti veditābbā.

“Tāsu catūsu disāsu tesu kabalīkārahārādīsu dhammesu katame dhammā katamassa upakkilesā”ti pucchitabbattā ime āhārādayo dhammā imassa puggalassa upakkilesāti vibhattāti dassetuṃ “tattha yo ca kabalīkāro āhāro...pe... ime diṭṭhicaritassa udattassa upakkilesā”ti vuttaṃ. Aṭṭhakathāyaṃ pana - “kabalīkārahāro āhārotiādi āhārādīsu ye yassa puggalassa upakkilesā, taṃ vibhajitvā dassetuṃ āraddha”nti vuttaṃ. Dasannaṃ suttānanti ekadesabhūtānaṃ dasannaṃ suttānaṃ. Atthoti sabhāvadhammo. Saddattho hi asamānoti. “Byañjanameva nāna”nti etena ca saddatthassa nānattaṃ dasseti.

“Kabalīkārahārādīsu katame āhārādayo katamena vimokkhamukhena pariññaṃ pahānaṃ gacchanti”ti pucchitabbattā “tattha yo ca kabalīkāro”tiādi vuttaṃ.

Iti evaṃ vuttappakārā. Sabbeti sabbe āhārādayo dhammā lokavaṭṭānusārino bhavanti. Teti te sabbe āhārādayo dhammā. Lokāti lokato vaṭṭato. Tīhi vimokkhamukhehi aniccānupassanādīhi niyyanti.

86. Saṃkilesapakkhe disābhūtā āhāracatukkādayo dasa catukkā dhammā ācariyena niddhāretvā dassitā, amhehi ca ñātā, “vodānapakkhe katame disābhūtā dhammā”ti pucchitabbattā vodānapakkhe disābhūte dhamme dassetuṃ “catasso paṭipadā”tiādi vuttaṃ. Cattāro viharāti dibbaviharā brahmaviharā ariyaviharā āneñjaviharāti cattāro viharā. Tesu rūpāvacarasamāpattiyo dibbaviharā, catasso appamaññāyo brahmaviharā, catasso phalasamāpattiyo ariyaviharā, catasso arūpasamāpattiyo āneñjaviharā cattāro acchariyā abbhutā dhammāti mānapahānaṃ ālayasamugghāto avijjāpahānaṃ bhavūpasamoti cattāro acchariyaabbhutadhammā. Cattāri adhiṭṭhānānīti saccādhīṭṭhānaṃ cāgādhīṭṭhānaṃ paññādhīṭṭhānaṃ upasamādhīṭṭhānanti cattāri adhiṭṭhānāni. Catasso samādhībhāvanāti chandasamādhībhāvanā vīriyasamādhībhāvanā cittasamādhībhāvanā

vīmaṃsāsamādhībhāvanāti catasso samādhībhāvanā. Cattāro sukhabhāgiyāti indriyaṣaṃvaro tapo bojjaṅgo sabbūpadhipaṭinissaggoti cattāro sukhabhāgiyā. Avasesā pākaṭā.

“Catūsu catūsu paṭipadādīsu katamo paṭipadādiko paṭhamo satipaṭṭhānādiko bhavati”ti pucchitabbattā “paṭhamā paṭipadā paṭhamam satipaṭṭhāna”ntiādi vuttaṃ. “Paṭipadādayo paññāpadatṭhānādikā, satipaṭṭhānādayo pana satipadatṭhānādikā, tasmā ‘paṭhamā paṭipadā paṭhamam satipaṭṭhāna’ntiādiyojanā kātabbā”ti vattabbattā “paṭhamā paṭipadā bhāvitā bahulīkatā paṭhamam satipaṭṭhānam pūreti”tiādi vuttaṃ, pūrakapūretabbabhāvato tathā yojanā kātabbāti adhippāyo. Atha vā “bhāvitā bahulīkatā katame paṭipadādayo katame satipaṭṭhānādike pūrenti”ti pucchitabbattā “paṭhamā paṭipadā bhāvitā bahulīkatā paṭhamam satipaṭṭhānam pūreti”tiādi vuttaṃ.

87. “Tesu dasasu paṭipadācatukkādīsu katame dhammā katamā disā, katame dhammā katamā disā”ti pucchitabbattā “tatha imā catasso disā paṭhamā paṭipadā, paṭhamo satipaṭṭhāno”tiādi vuttaṃ. Tatthāti tesu dasasu paṭipadācatukkādīsu. Imā mayā vuccamānā paṭhamā paṭipadādayo disā catasso disā bhavanti.

“Tesu catūsu disābhūtesu paṭipadācatukkādīsu katamo disābhūto attho katamassa puggalassa bhesajja”nti pucchitabbattā “tatha paṭhamā paṭipadā...pe... diṭṭhacaritassa udattassa bhesajja”nti vuttaṃ.

“Tesu dasasu paṭipadādicatukkesu dhammesu katamo katamo katamam katamam vimokkhamukha”nti pucchitabbattā “tatha dukkhā ca paṭipadā”tiādi vuttaṃ. Attho pana ṭīkāyaṃ vitthārena vutto pākaṭo. Saṃkilesapakkhe disābhūtā āhāracatukkādayo dasa catukkā samatikkamitabbapahātabbabhāvena niddhāritā, vodānapakkhe pana disābhūtā paṭipadācatukkādayo dasa catukkā samatikkamapahāyakabhāvena niddhāritā.

“Tesaṃ āhāracatukkādīnaṃ dasannaṃ catukkānaṃ samatikkamanapahānasaṅkhātāṃ yaṃ vikkīlitaṃ tesaṃ paṭipadācatukkādīnaṃ dasannaṃ catukkānaṃ bhāvanāsaṅkhātāṃ yaṃ vikkīlitaṃ sacchikiriyāsaṅkhātāṃ yaṃ vikkīlitaṃ atthi, taṃ tividhaṃ vikkīlitaṃ katamesaṃ puggalānaṃ vikkīlitaṃ bhavati”ti pucchitabbattā “tesaṃ vikkīlita”nti vuttaṃ. Atha vā “yathāvuttappakārehi vimokkhamukhehi ye buddhapaccekabuddhasāvakā vimuccīṃsu, tesu buddhasseva vikkīlitaṃ bhavati kiṃ, paccekabuddhasseva vikkīlitaṃ bhavati kiṃ, sāvakasseva vikkīlitaṃ bhavati kiṃ, udāhu sabbesaṃ buddhapaccekabuddhasāvakānaṃ vikkīlitaṃ bhavati ki”nti vicāraṇāya sambhavato “tesaṃ vikkīlita”nti vuttaṃ. Yathāvuttappakārehi vimokkhamukhehi ye buddhapaccekabuddhasāvakā muccīṃsu, tesaṃ buddhapaccekabuddhasāvakānaṃ vikkīlitaṃ. Yaṃ āhāracatukkādīnaṃ dasannaṃ catukkānaṃ saparasantāne samatikkamanapahānaṃ yā paṭipadācatukkādīnaṃ dasannaṃ catukkānaṃ saparasantāne bhāvanāsaṃpādanā, sacchikiriyāsaṃpādanā ca atthi, idaṃ sabbaṃ vikkīlitaṃ nāma bhavati attho.

“Sabbesaṃ āhāracatukkādīnaṃ dasannaṃ catukkānaṃ sabbe paṭipadācatukkādayo dasa catukkā paṭipakkhā honti kiṃ, udāhu yathākkamaṃ catukkānaṃ catukkā paṭipakkhā honti ki”nti vicāraṇāya sambhavato yathākkamaṃ catukkānaṃ catukkā paṭipakkhā honti pahātabbapahāyakabhāvenāti dassento “cattāro āhārā tesaṃ paṭipakkho catasso paṭipadā”tiādimāha. Aṭṭhakathāyaṃ pana - “idāni āhārādīnaṃ paṭipadādīhi yena samatikkamanaṃ, taṃ nesaṃ paṭipakkhabhāvaṃ dassento

‘cattāro āhārā tesam paṭipakkho catasso paṭipadā’tiādimāhā’ti vuttaṃ. Tattha saṃkilesapakkhe cattāro ye āhārā niddhāritā, tesam catunnaṃ āhārānaṃ vodānapakkhe yā catasso paṭipadā niddhāritā, tā catasso paṭipadā paṭipakkho āhārānaṃ pahātabbattā, paṭipadānaṃ pana pahāyakattā. Satipi āhārānaṃ appahātabbabbhāve vipassanārammaṇattā āhārapaṭibaddhachandarāgappahānavasena pahātabbabbhāvo vuttoti evamādiyojanā kātabbā.

Sīhāti sīhasadisā buddhā ca sīhasadisā paccekabuddhā ca sīhasadisā sāvakā cāti sīhasadisā visuṃ visuṃ yojetabbā. Sāvakā pana ahatarāgadosamohāpi santi, tepi “sīhā”ti maññeyyunti taṃ nivattāpanatthaṃ “hatarāgadosamohā”ti vuttaṃ. Hanitabbāti hatā, rāgo ca doso ca moho ca rāgadosamohā, hatā rāgadosamohā etehi sāvakehīti hatarāgadosamohā, sāvakāti yojanā kātabbā sāvakānaṃyeva byabhicārasambhavatoti. Tesam sīhānaṃ buddhānaṃ, tesam sīhānaṃ paccekabuddhānaṃ, tesam sīhānaṃ sāvakānaṃ bhāvanā vodānapakkhe bhāvitabbānaṃ bodhipakkhiyadhammānaṃ bhāvanā vaḍḍhanā ca, sacchikiriyā vodānapakkheyeveva sacchikātabbānaṃ phalanibbānānaṃ sacchikiriyā ca, byantikiriyā saṃkilesapakkhe pahātabbānaṃ pahānasaṅkhātā byantikiriyā ca vikkīlitaṃ nāma bhavati.

Indriyādhiṭṭhānanti saddhindriyādīnaṃ indriyānaṃ adhiṭṭhānaṃ pavattanaṃ bhāvanā, sacchikiriyā ca. Vipariyāsānadhiṭṭhānanti vipallāsānaṃ adhiṭṭhānaṃ pahānavasena appavattanaṃ, anuppādanañca saṅkhepato vikkīlitaṃ nāmāti gahitaṃ. Indriyāni saddhindriyādīni saddhammagocaro saddhammassa vodānapakkhassa gocaro pavattanaheṭūti adhippetāni. Vipariyāsā vipallāsā kilesagocaro saṃkilesapakkhassa gocaro pavattihetūti adhippetā.

“Cattāro āhārātiādinā saṃkilesapakkhe āhāracatukkādīnaṃ dasannaṃ catukkānaṃ taṇhācaritādīnaṃ catunnaṃ puggalānaṃ upakkilesavibhāvanāmukhena yā niddhāraṇā ācariyena katā, ‘catasso paṭipadā’tiādinā ca vodānapakkhe paṭipadācatukkādīnaṃ dasannaṃ catukkānaṃ taṇhācaritādīnaṃ catunnaṃ puggalānaṃ vodānavibhāvanāmukhena yā niddhāraṇā ācariyena katā, sā ayaṃ niddhāraṇā katamassa nayassa samuṭṭhānaṃ bhūmīti vuccatī”ti pucchitabbattā “ayaṃ vuccati sīhavikkīlitassa nayassa bhūmī”ti vuttaṃ. Tattha ayanti yā ayaṃ vuttanayena dvippakārā niddhāraṇā katā, sā ayaṃ dvippakārā niddhāraṇā sīhavikkīlitassa nayassa bhūmī pavattiṭṭhānaṃ samuṭṭhānanti nayasamuṭṭhānakosallehi puggalehi vuccatīti yojanā kātabbāti.

“Vuttappakārāya niddhāritāya nayassa bhūmibhāvo kasmā viññāyatī”ti vattabbattā “tenāhā”tiādi vuttaṃ. Tena vuttappakārāya niddhāraṇāya nayabhūmibhāvena “yo neti...pe... kusalāti cā”ti yaṃ vacanaṃ ācariyo āha, tena vacanena viññāyatīti.

Sīhavikkīlitanayabhūmī ācariyena vibhāvitā, amhehi ca ñātā, “katamā tipukkhalanayabhūmī”ti pucchitabbattā tipukkhalanayabhūmiṃ vibhāvetukāmo “tattha ye dukkhāya paṭipadāyā”tiādimāha. Evaṃ sati “ayaṃ saṃkilesa, tīṇi akusalamūlāni”tiādivacanameva ācariyena vattabbāṃ, kasmā pana “tattha ye dukkhāya paṭipadāyā”tiādivacanaṃ vattabbanti? Saccaṃ, tipukkhalanayabhūmibhāvanā pana ugghaṭitaññuādipuggalattayavasena pavattā, tasmā ugghaṭitaññuādipuggalattayaṃ vibhāvetuṃ “tattha ye dukkhāya paṭipadāyā”tiādivacanaṃ vuttaṃ. Evamapi “tattha yo sukhāya paṭipadāya

hippābhiññāya niyyāti, ayaṃ ugghaṭitaññū”tiādivacanameva vattabbaṃ, kasmā pana “tattha ye dukkhāya paṭipadāyā”tiādivacanaṃ vattabbanti? Saccam, ugghaṭitaññūādipuggalattayaṃ pana sīhaviikkīḷitanayato tipukkhalanayassa niggacchanato nikkhamanato sīhaviikkīḷitanayabhūmivibhāvanāyaṃ paṭipadāvibhāgato vibhāvitapuggalacatukkato niddhāritaṃ, sīhaviikkīḷitanayabhūmivibhāvanāyaṃ paṭipadāvibhāgato vibhāvitaṃ puggalacatukkaṃ paṭhamam vibhāvetum “tattha ye dukkhāya paṭipadāyā”tiādi vuttaṃ. Tatthāti yo paṭipadācatukko sīhaviikkīḷitanayabhūmivibhāvanāyaṃ niddhārito, tasmim paṭipadācatukke. Yeti ye dandhaudattā diṭṭhacaritapuggalā yathākkamaṃ sukhāya paṭipadāya dandhābhiññāya ca sukhāya paṭipadāya hippābhiññāya ca niyyanti, iti niyyakā dve puggalā ca niddhāritā. “Tesaṃ catunnaṃ puggalānaṃ katamo saṃkilesa”ti pucchitabbattā “tesaṃ catunnaṃ puggalānaṃ ayaṃ saṃkilesa”ti vissajjetum “tesaṃ catunnaṃ puggalānaṃ ayaṃ saṃkilesa”tiādi vuttaṃ. Cattāro āhārā niddhāritā...pe... cattāri agatigamanāni niddhāritāni, iti ayaṃ dasavidho āhāracatukkādicatukko tesaṃ catunnaṃ puggalānaṃ saṃkilesa hoti. Tesaṃ catunnaṃ puggalānaṃ saṃkilesa ācariyena niddhārito, “katamaṃ vodāna”nti pucchitabbattā “tesaṃ catunnaṃ puggalānaṃ idaṃ vodāna”ntiādi vuttaṃ. Catasso paṭipadā niddhāritā, catasso appamāṇā niddhāritā, iti idaṃ dasavidhaṃ paṭipadācatukkādicatukkabhūtaṃ dhammajātaṃ tesaṃ catunnaṃ puggalānaṃ vodānaṃ hoti.

88. “Tesu catūsu puggalesu katamo puggalo ugghaṭitaññū, katamo puggalo vipaṇcitaññū, katamo puggalo neyyo”ti pucchitabbattā “tattha ye”tiādi vuttaṃ. “Pubbepi ‘tattha ye’tiādinā cattāro puggalā niddhāritā, kasmā pana puna “tattha ye’tiādinā cattāro puggalā niddhāritā”ti ce vadeyya? Pubbe saṃkilesavodānaṃ sāmibhāvena niddhāritā, pacchā pana ugghaṭitaññūādīnaṃ avayavānaṃ samūhabhāvena niddhāritāti visesattho gahetabbo. Tattha ye...pe... ime dve puggalāti ettha yojanattho heṭṭhā vuttasadisova. Tatthāti tesu catūsu puggalesu. Yoti udatto diṭṭhacarito. Ayanti ayaṃ niyato udatto diṭṭhacarito. Puna yoti udattova taṇhācarito ca mando diṭṭhacarito ca. Sādhāraṇāyāti dukkhāya paṭipadāya hippābhiññāya ca sukhāya paṭipadāya dandhābhiññāya ca.

“Ugghaṭitaññūādayo tayo puggalā ācariyena niddhāritā, tesu tīsu puggalesu katamassa katamassa katamaṃ katamaṃ bhagavā upadisatī”ti pucchitabbattā “tattha bhagavā”tiādi vuttaṃ. Atha vā “paṭipadābhedenā puggalabhedo ācariyena vibhāvito, kathaṃ desanābhedenā puggalabhedo vibhāvito”ti vattabbattā desanābhedenapi puggalabhedaṃ vibhāvetum “tattha bhagavā”tiādi vuttaṃ. Tatthāti tesu tīsu ugghaṭitaññūādīsu puggalesu.

“Samathadesanāvipassanādesanābhedenēva puggalabhedo vibhāvito”ti vattabbattā mududhammadesanātikkhadhammadesanābhedenapi puggalabhedaṃ vibhāvetum “tattha bhagavā”tiādi vuttaṃ. Sesesupi evameva anusandhyattho vattabbo.

Visum visum paṭipadābhedenā cattāro hutvā visum ca sampiṇḍitā ca paṭipadābhedenā ceva desanābhedenā ca tayo hontīti vibhāvetum “tattha ye”tiādim puna vatvā “iti kho cattāri hutvā tīṇi bhavantī”ti vuttaṃ. Tattha cattāri tīṇīti liṅgavipallāsaniddeso, “cattāro tayo”ti pana pakatiliṅganiddeso kātabbova.

“Tesaṃ tiṇṇaṃ puggalānaṃ katamo saṃkilesa”ti pucchitabbattā “tesaṃ tiṇṇaṃ puggalānaṃ ayaṃ saṃkilesa”tiādi vuttaṃ. Tattha ayaṃ saṃkilesoti “tīṇi akusalamūlāni...pe... sīlavipatti diṭṭhivipatti ācāravipattī”ti niddhāritānaṃ

akusalānaṃ dhammānaṃ iti ayaṃ samūho saṃkilesa hoti. “Tesaṃ tiṇṇaṃ puggalānaṃ saṃkilesa ācariyena niddhārito, kathaṃ vodānaṃ niddhāritabba”nti vattabbattā “tesaṃ tiṇṇaṃ puggalānaṃ idaṃ vodāna”ntiādi vuttaṃ. Tattha idaṃ vodānanti “tīṇi kusalamūlāni...pe... tīṇi vimokkhamukhāni suññataṃ animittaṃ appaṇihita”nti niddhāritānaṃ kusalahammānaṃ samūhabhūtaṃ iti idaṃ dhammajātaṃ vodānaṃ hoti.

“Vuttappakārena cattāro hutvā tayo puggalā bhavantīti ācariyena vibhāvitā, tayo hutvā kittakā puggalā bhavanti”ti vattabbabhāvato “iti kho cattāri hutvā tīṇi bhavanti, tīṇi hutvā dve bhavanti taṇhācarito ca diṭṭhacarito cā”tiādi vuttaṃ. Itīti heṭṭhā vuttappakārena cattāri cattāro hutvā tīṇi tayo bhavanti. Tīṇi tayo hutvā taṇhācarito ca diṭṭhacarito cāti dve puggalā bhavanti.

“Tesaṃ dvinnaṃ puggalānaṃ katamo saṃkilesa”ti vattabbabhāvato “tesaṃ dvinnaṃ puggalānaṃ ayaṃ saṃkilesa”tiādi vuttaṃ. Tattha ayaṃ saṃkilesoti “taṇhā ca avijjā ca...pe... sassatadiṭṭhi ca ucchedadiṭṭhi cā”ti niddhāritānaṃ akusaladhammānaṃ iti ayaṃ samūho saṃkilesa hoti.

“Tesaṃ dvinnaṃ puggalānaṃ saṃkilesa ācariyena niddhārito, kathaṃ vodāna”nti vattabbabhāvato “tesaṃ dvinnaṃ puggalānaṃ idaṃ vodāna”ntiādi vuttaṃ. Idaṃ vodānanti “samatho ca vipassanā ca...pe... saupādisesā ca nibbānadhātu, anupādisesā ca nibbānadhātū”ti niddhāritānaṃ kusalahammānaṃ samūhabhūtaṃ iti idaṃ dhammajātaṃ vodānaṃ hoti.

“Tīṇi akusalamūlāni”tiādinā saṃkilesapakkhe akusalamūlatikādīnaṃ dvinnaṃ dvādasannaṃ tikānaṃ, tiṇṇaṃ ugghaṭitaññuādipuggalānaṃ saṃkilesavibhāvanāmukhena yā niddhāraṇā katā, “tīṇi kusalamūlāni”tiādinā vodānapakkhe kusalamūlatikādīnaṃ dvinnaṃ dvādasannaṃ tikānaṃ, tiṇṇaṃ ugghaṭitaññuādipuggalānaṃ vodānavibhāvanāmukhena yā niddhāraṇā katā, ayaṃ vuttappakāraniddhāraṇā tipukkhalassa ca nayassa, añkusassa ca nayassa bhūmi samuṭṭhānaṃ pavattihetu nāmāti yojetvā “taṇhā ca avijjā cā”tiādinā saṃkilesapakkhe taṇhāavijjādukādīnaṃ pannarasannaṃ dukānaṃ, dvinnaṃ taṇhācaritadiṭṭhacaritānaṃ puggalānaṃ vodānavibhāvanāmukhena yā niddhāraṇā katā, “samatho ca vipassanā cā”tiādinā vodānapakkhe samathavipassanādukādīnaṃ ekūnavīsaticādukānaṃ, dvinnaṃ taṇhācaritadiṭṭhacaritānaṃ puggalānaṃ vodānavibhāvanāmukhena yā niddhāraṇā katā, ayaṃ vuttappakārā nandiyāvaṭṭassa nayassa bhūmitīpi nīharitvā yojetabbā. Puggalādhiṭṭhānavasena hi nandiyāvaṭṭanayato sīhavikkīḷitanayassa sambhavo, sīhavikkīḷitanayato ca tipukkhalanayassa sambhavo hoti. Dhammādhiṭṭhānavasena pana sīhavikkīḷitanayato tipukkhalanayassa sambhavo, tipukkhalanayato ca nandiyāvaṭṭanayassa sambhavo hoti. Tenāha aṭṭhakathāyaṃ “ante ‘taṇhā ca avijjā cā’tiādinā samathassa nayassa bhūmi dassitā. Teneva hi ‘cattāri hutvā tīṇi bhavanti, tīṇi hutvā dve bhavanti’ti vutta”nti.

“Kasmā pana ayaṃ vuttappakārāya niddhāraṇāya tipukkhalassa ca nayassa, añkusassa ca nayassa bhūmibhāvo viññāyatī”ti vattabbabhāvato “tenāhā”tiādi vuttaṃ. Tena yathāvuttassa niddhāraṇāya bhūmibhāvena ācariyo “yo akusale...pe... disālocanenāti cā”ti yaṃ vacanaṃ āha, tena vacanena vuttappakārāya niddhāraṇāya tipukkhalā...pe... yassa bhūmibhāvo viññāyatīti attho.

“Ettāvatā nayasamuṭṭhānaṃ paripuṇṇaṃ hoti, aññaṃ natthī”ti vattabbattā

“niyuttaṃ nayasamuṭṭhāna”nti vuttaṃ. Yena yena nayasamuṭṭhānena saṃkilesapakkhe vā akusalā dhammā niddhāritā, vodānapakkhe vā kusalā dhammā niddhāritā, taṃ taṃ nayasamuṭṭhānaṃ niyuttaṃ yathārahaṃ niddhāretvā yujjitabbanti attho gaheṭabbo.

Nayakkamena pana saṅkhepato dassayissāmi -dve puggalā, tayo puggalā, cattāro puggalāti puggalā tikoṭṭhāsā bhavanti, catudisā, chadisā, aṭṭhadisāti disāpi tikoṭṭhāsā bhavanti. Tattha dve puggalāti taṇhācarito puggalo, diṭṭhacarito puggaloti dve puggalā bhavanti. Tayo puggalāti ugghaṭitaññupuggalo, vipaṇcitaññupuggalo, neyyapuggaloti tayo puggalā bhavanti. Cattāro puggalāti dukkhāpaṭipadādandhābhiññādibhedena bhinnā mudindriyo taṇhācarito puggalo, mudindriyo diṭṭhacarito puggalo, tikkhindriyo taṇhācarito puggalo, tikkhindriyo diṭṭhacarito puggaloti cattāro puggalā bhavanti. Catudisāti saṃkilesapakkhe dve dve disā, vodānapakkhe dve dve disāti catudisā bhavanti. Chadisāti saṃkilesapakkhe tisso tisso disā, vodānapakkhe tisso tisso disāti chadisā bhavanti. Aṭṭhadisāti saṃkilesapakkhe catasso catasso disā, vodānapakkhe catasso catasso disāti aṭṭhadisā bhavanti. Tesu dve dve taṇhācaritadiṭṭhacarite puggale, catudisā ca nissāya nandiyāvaṭṭanayasamuṭṭhānaṃ bhavati. Tayo ugghaṭitaññuvipaṇcitaññuneyyapuggale ca chadisā ca nissāya tipukkhalanayasamuṭṭhānaṃ bhavati. Dukkāpaṭipadādandhābhiññādibhedena bhinne cattāro mudindriyataṇhācaritattikkhindriyataṇhācaritamudindriyadiṭṭhacaritattikkhindriyadiṭṭhacarite puggale ca aṭṭhadisā ca nissāya sīhavikkīḷitanayasamuṭṭhānaṃ bhavati. Ekekaṃ nayasamuṭṭhāne vibhajite disālocanaaṅkusanayasamuṭṭhānāni vibhajitāni bhavanti.

“Kathaṃ nandiyāvaṭṭanayasamuṭṭhānaṃ bhavati”ti ce vadeyya? “Taṇhā ca avijjā ca ahiṛikaṇca anottappaṇca assati ca asampajaññaṇca ayonisomanasikāro ca kosajjaṇca dovacassaṇca ahaṃkāro ca mamaṃkāro ca assaddhā ca pamādo ca asaddhammassavanaṇca asaṃvaro ca abhiijhā ca byāpādo ca nīvaraṇaṇca saṃyojanaṇca kodho ca upanāho ca makkho ca paḷāso ca issā ca maccheraṇca māyā ca sātṭheyyaṇca sassatadiṭṭhi ca ucchedadiṭṭhi cā”ti dukadukavasena desito ayaṃ disābhūto akusaladhammasamūho dvinnāṃ taṇhācaritadiṭṭhacaritānaṃ puggalānaṃ saṃkilesa hotīti saṃkilesapakkhe saṃkilesasāmaññabhāvena yojetvā “imesu pannarasasu dukadukavasena desitesu disābhūtesu akusaladhammesu katamo akusaladhammo katamassa puggalassa disā”ti manasāva disādhammabhāvena oloketvā “ayaṃ ayaṃ paṭhamo paṭhamo akusaladhammo taṇhācaritassa puggalassa saṃkilesapakkhe paṭhamā disā nāma, ayaṃ ayaṃ dutiyo dutiyo akusaladhammo diṭṭhacaritassa puggalassa saṃkilesapakkhe dutiyā disā nāmā”ti visuṃ visuṃ yojetvā samudayasaccadukhasaccāni yathārahaṃ nīharitvā vibhajitabbadhammasabhāvo ca yena saṃvaṇṇanāvisesena dassito, so saṃvaṇṇanāviseso ca nandiyāvaṭṭanayasamuṭṭhānaṃ bhavati, tassa olokanā ca yena saṃvaṇṇanāvisesena dassitā, so saṃvaṇṇanāviseso ca disālocananayasamuṭṭhānaṃ bhavati, tathā oloketvā disāvisesabhūtassa dhammavisesassa puggalānaṃ nayanaṇca yena saṃvaṇṇanāvisesena nayati, so saṃvaṇṇanāviseso ca aṅkusanayasamuṭṭhānaṃ bhavati.

“Samatho ca vipassanā ca, hirī ca ottappañca, sati ca sampajaññañca, yonisomanasikāro ca vīriyārambho ca, sovacassañca dhamme ñāṇañca anvaye ñāṇañca, khaye ñāṇañca anuppāde ñāṇañca, saddhā ca appamādo ca, saddhammassavanañca saṃvaro ca, anabhijjhā ca abyāpādo ca, rāgavirāgā ca cetovimutti, avijjāvirāgā ca paññāvimutti, abhisamayo ca appicchatā ca, santuṭṭhi ca akkodho ca, anupanāho ca amakkho ca, apaḷāso ca issāpahānañca macchariyappahānañca vijjā ca, vimutti ca saṅkhatārammaṇo ca vimokkho, asaṅkhatārammaṇo ca vimokkho, saupādisesā ca nibbānadhātu, anupādisesā ca nibbānadhātū”ti tikadukavasena desitaṃ idaṃ disābhūtaṃ kusalasamūhadhammajātaṃ dvinnāṃ taṇhācaritadiṭṭhicaritānaṃ puggalānaṃ vodānaṃ hotīti vodānapakkhe vodānasāmaññabhāvena yojetvā “imesu ekūnavīsatiyā dukadukavasena vā desitesu disābhūtesu dhammesu katamo katamo kusalahammo katamassa katamassa puggalassa disā”ti manasāva disādharmabhāvena oloketvā “ayaṃ paṭhamo paṭhamo kusalahammo taṇhācaritassa puggalassa vodānapakkhe paṭhamā disā nāma, ayaṃ dutiyo dutiyo kusalahammo diṭṭhicaritassa puggalassa vodānapakkhe dutiyā disā nāmā”ti visuṃ visuṃ yojetvā maggasaccanīrodhasaccāni yathārahaṃ nīharitvā vibhajitabbadhammabhāvo ca yena saṃvaṇṇanāvīsesena dassito, so saṃvaṇṇanāvīseso ca nandiyāvaṭṭanayasamuṭṭhānaṃ bhavati, tassa olokanā ca yena saṃvaṇṇanāvīsesena dassitā, so saṃvaṇṇanāvīseso ca disālocananayasamuṭṭhānaṃ bhavati, tathā oloketvā disāvīsesabhūtassa dhammavīsesassa puggalānaṃ nayanañca yena saṃvaṇṇanāvīsesena nayati, so saṃvaṇṇanāvīseso ca aṅkusanayasamuṭṭhānaṃ bhavati.

“Kathaṃ tipukkhalanayasamuṭṭhānaṃ bhavati”ti ce puccheyya, “tīṇi akusalamūlāni - lobho akusalamūlaṃ, doso akusalamūlaṃ, moho akusalamūlaṃ. Tīṇi duccharitāni - kāyaduccharitaṃ, vacīdudharitaṃ, manoduccharitaṃ. Tayo akusalavittakā - kāmavittakko, byāpādavittakko, vihiṃsāvittakko. Tisso akusalasaññā - kāmasaññā, byāpādasaññā, vihiṃsāsaññā. Tisso viparītasaññā - nīccasaññā, sukhasaññā, attasaññā. Tisso vedanā - sukhā vedanā, dukkhā vedanā, adukkhamasukhā vedanā. Tisso dukkhata - dukkhadukkhatā, saṅkhārdukkhatā, vipariṇāmadukkhatā. Tayo aggī - rāgaggi, dosaggi, mohaggi. Tayo sallā - rāgasallo, dosasallo, mohasallo. Tisso jaṭā - rāgajaṭā, dosajaṭā, mohajaṭā. Tisso akusalūpaparikkhā - akusalaṃ kāyakammaṃ, akusalaṃ vacīkammaṃ, akusalaṃ manokammaṃ. Tisso vipattiyo - sīlavipatti, diṭṭhivipatti, ācāravipatti”ti tikavasena desito ayaṃ disābhūto akusaladhammasamūho tiṇṇaṃ ugghaṭitaññūvipaṇcītaññūneyyapuggalānaṃ saṃkilesaṃ hotīti saṃkilesapakkhe saṃkilesasāmaññabhāvena yojetvā “imesu dvādasasu tikkavāsena desitesu disābhūtesu akusaladhammesu katamo katamo akusalo dhammo katamassa katamassa puggalassa disā”ti manasāva disādharmabhāvena oloketvā “ayaṃ ayaṃ paṭhamo paṭhamo akusaladhammo ugghaṭitaññūpuggalassa saṃkilesapakkhe paṭhamā disā nāma. Ayaṃ ayaṃ dutiyo dutiyo akusaladhammo vipaṇcītaññūpuggalassa saṃkilesapakkhe dutiyā disā nāma. Ayaṃ ayaṃ tatiyo tatiyo akusaladhammo neyyassa puggalassa saṃkilesapakkhe tatiyā disā nāmā”ti visuṃ visuṃ yojetvā samudayasaccadukkhasaccāni yathārahaṃ nīharitvā vibhajitabbadhammasabhāvo ca yena saṃvaṇṇanāvīsesena dassito. So saṃvaṇṇanāvīseso ca tipukkhalanayasamuṭṭhānaṃ bhavati. Tassa olokanā ca yena saṃvaṇṇanāvīsesena dassitā, so saṃvaṇṇanāvīseso ca disālocananayasamuṭṭhānaṃ

bhavati tathā oloketvā disāvisesabhūtaṣṣa dhammavisesassa puggalānaṃ nayanañca yena saṃvaṇṇanāvisesena nayati, so saṃvaṇṇanāviseso añkusanayasamuṭṭhānaṃ bhavati.

“Tīṇi kusalamūlāni - alobho kusalamūlaṃ, adoso kusalamūlaṃ, amoho kusalamūlaṃ. Tīṇi sucaritāni - kāyasucaritaṃ, vacīsucaritaṃ, manosucaritaṃ. Tayo kusalavitakkā - nekkhammavitakko, abyāpādavitaṃ, avihiṃsāvitakko. Tayo samādhi - savitakko saviāro samādhi, avitakko vicāramatto samādhi, avitakko avicāro samādhi. Tisso kusalasāñña - nekkhammasāñña, abyāpādasāñña, avihiṃsāsāñña. Tisso aviparītasāñña - aniccāsāñña, dukkhasāñña, anattāsāñña. Tisso kusalūpaparikkhā - kusalaṃ kāyakammaṃ, kusalaṃ vacīkammaṃ, kusalaṃ manokammaṃ. Tīṇi soceyyāni - kāyasoceyyaṃ, vacīsoceyyaṃ, manosoceyyaṃ. Tisso sampattiyo - sīlasampatti, samādhisampatti, paññāsampatti. Tisso sikkhā - adhisīlasikkhā, adhicitasikkhā, adhipaññāsikkhā. Tayo khandhā - sīlakkhandho, samādhikkhandho, paññākkhandho. Tīṇi vimokkhamukhāni - suññataṃ, animittaṃ, appaṇihita”nti tikatikavasena desitaṃ idaṃ disābhūtaṃ kusalasamūhadhammajātaṃ tiṇṇaṃ ugghaṭitaññūvipaṇcitaññūneyyapuggalānaṃ vodānaṃ hotīti vodānapakkhe vodānasāmaññabhāvena yojetvā “imesu dvīsu dvādasasu tikatikavasena desitesu disābhūtesu kusaladhammesu katamo katamo kusaladhammo katamassa katamassa puggalassa disā”ti manasāva disādharmabhāvena oloketvā “ayaṃ ayaṃ paṭhamo paṭhamo kusaladhammo ugghaṭitaññūpuggalassa vodānapakkhe paṭhamā disā nāma. Ayaṃ ayaṃ dutiyo dutiyo kusalo dhammo vipaṇcitaññūpuggalassa vodānapakkhe dutiyā disā nāma. Ayaṃ ayaṃ tatiyo tatiyo kusaladhammo neyyapuggalassa vodānapakkhe tatiyā disā nāma”ti visuṃ visuṃ disābhāvena yojetvā maggasaccanīrodhasaccāni yathārahaṃ nīharitvā vibhajitabbadhammasabhāvo ca yena saṃvaṇṇanāvisesena dassito. So saṃvaṇṇanāviseso ca tipukkhalanayasamuṭṭhānaṃ bhavati. Tassa olokanā ca yena saṃvaṇṇanāvisesena dassitā, so saṃvaṇṇanāviseso ca disālocananayasamuṭṭhānaṃ bhavati. Tathā oloketvā disāvisesabhūtaṣṣa dhammassa puggalānaṃ nayanañca yena saṃvaṇṇanāvisesena nayati, so saṃvaṇṇanāviseso ca añkusanayasamuṭṭhānaṃ bhavati.

“Kathaṃ sīhavikkīḷitanayasamuṭṭhāna”nti ce puccheyya, “cattāro āhārā, cattāro vipallāsā, cattāri upādānāni, cattāro yogā, cattāro ganthā, cattāro āsavā, cattāro oghā, cattāro sallā, catasso viññāṇaṭṭhitiyo, cattāri agatigamanānī”ti catukkacatukkavasena desito ayaṃ disābhūto catukko catukko akusaladhammo “dukkhāya paṭipadāya dandhābhiññāya niyyakassa mudindriyassa taṇhācaritassa ca dukkhāya paṭipadāya khippābhiññāya niyyakassa tikkhindriyassa taṇhācaritassa ca sukhāya paṭipadāya dandhābhiññāya niyyakassa mudindriyassa diṭṭhicaritassa ca sukhāya paṭipadāya khippābhiññāya niyyakassa tikkhindriyassa diṭṭhicaritassa cā”ti catunnaṃ puggalānaṃ saṃkilesoti saṃkilesapakkhe saṃkilesasāmaññabhāvena yojetvā “imesu catukkacatukkavasena desitesu dasasu catukkesu dhammesu katamo katamo akusaladhammo katamassa katamassa puggalassa disā”ti manasāva saṃkilesapakkhe disādharmabhāvena oloketvā “ayaṃ ayaṃ paṭhamo paṭhamo akusaladhammo dukkhāya paṭipadāya dandhābhiññāya niyyakassa mudindriyassa taṇhācaritassa puggalassa paṭhamā disā nāma. Ayaṃ ayaṃ dutiyo dutiyo akusaladhammo dukkhāya paṭipadāya khippābhiññāya niyyakassa tikkhindriyassa taṇhācaritassa puggalassa dutiyā disā nāma. Ayaṃ ayaṃ tatiyo tatiyo akusaladhammo sukhāya paṭipadāya dandhābhiññāya niyyakassa mudindriyassa

diṭṭhicaritassa puggalassa tatiyā disā nāma. Ayaṃ ayaṃ catuttho catuttho akusaladhammo sukhāya paṭipadāya khippābhiññāya niyyakassa tikkhindriyassa diṭṭhicaritassa puggalassa catutthā disā nāmā”ti visuṃ visuṃ disābhāvena yojetvā, samudayasaccadukkhāsaccāni yathārahaṃ nīharitvā, vibhajitabbadhammasabhāvo ca yena saṃvaṇṇanāvisesena dassito. So saṃvaṇṇanāviseso ca sīhavikkīḷitanayasamuṭṭhānaṃ bhavati. Tassa olokanā ca yena saṃvaṇṇanāvisesena dassitā, so saṃvaṇṇanāviseso ca disālocananayasamuṭṭhānaṃ bhavati. Tathā oloketvā disāvisesabhūtaṃ dhammaṃ puggalānaṃ nayanañca yena saṃvaṇṇanāvisesena nayati, so saṃvaṇṇanāviseso ca añkusanayasamuṭṭhānaṃ bhavati.

“Catasso paṭipadā, cattāro satipaṭṭhānā, cattāri jhānāni, cattāro vihārā, cattāro sammappadhānā, cattāro acchariyā abbhutā dhammā, cattāri adhiṭṭhānāni, catasso samādhībhāvanā, cattāro sukhābhāgiyā dhammā, catasso appamāṇā”ti catukkacatukkavasena desitaṃ idaṃ disābhūtaṃ kusalasamūhadhammajātaṃ “dukkhāya paṭipadāya dandhābhiññāya niyyakassa mudindriyassa taṇhācaritassa ca dukkhāya paṭipadāya khippābhiññāya niyyakassa tikkhindriyassa taṇhācaritassa ca sukhāya paṭipadāya dandhābhiññāya niyyakassa mudindriyassa diṭṭhicaritassa sa sukhāya paṭipadāya khippābhiññāya niyyakassa tikkhindriyassa diṭṭhicaritassa cā”ti catunnaṃ puggalānaṃ vodānaṃ hotīti vodānapakkhe vodānasāmaññabhāvena yojetvā “imesu catukkacatukkavasena desitesu dasasu catukkesu kusaladhammesu katamo katamo kusaladhammo katamassa katamassa puggalassa disā”ti manasāva disādharmabhāvena oloketvā, “ayaṃ ayaṃ paṭhamo paṭhamo kusaladhammo dukkhāya paṭipadāya dandhābhiññāya niyyakassa mudindriyassa taṇhācaritassa puggalassa paṭhamā disā nāma. Ayaṃ ayaṃ dutiyo dutiyo kusaladhammo dukkhāya paṭipadāya khippābhiññāya niyyakassa tikkhindriyassa taṇhācaritassa puggalassa dutiyā disā nāma. Ayaṃ ayaṃ tatiyo tatiyo kusaladhammo sukhāya paṭipadāya dandhābhiññāya niyyakassa mudindriyassa diṭṭhicaritassa puggalassa tatiyā disā nāma. Ayaṃ ayaṃ catuttho catuttho kusaladhammo sukhāya paṭipadāya khippābhiññāya niyyakassa tikkhindriyassa diṭṭhicaritassa puggalassa catutthā disā nāmā”ti visuṃ visuṃ disābhāvena yojetvā, maggasaccanīrodhasaccāni yathārahaṃ nīharitvā, vibhajitabbadhammasabhāvo ca yena saṃvaṇṇanāvisesena dassito. So saṃvaṇṇanāviseso ca sīhavikkīḷitanayasamuṭṭhānaṃ bhavati. Tassa olokanā ca yena saṃvaṇṇanāvisesena dassitā. So saṃvaṇṇanāviseso ca disālocananayasamuṭṭhānaṃ bhavati. Tathā oloketvā disāvisesassa dhammaṃ puggalānaṃ nayanañca yena saṃvaṇṇanāvisesena nayati, so saṃvaṇṇanāviseso ca añkusanayasamuṭṭhānaṃ bhavatīti nayakkamena saṅkhepato nayasamuṭṭhānaṃ bhavatīti viññātabbanti.

Iti nayasamuṭṭhāne sattibalānurūpā racitā

Vibhāvanā niṭṭhitā.

Paṇḍitehi pana aṭṭhakathāṭīkānusārena gambhīrattho vitthārato vibhajitvā gahetabboti.

ΠΑΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΑΥΤΗ ΤΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Η παρούσα μετάφραση αποτελεί μέρος του PaliVerse Project, της πρώτης πλήρους και ενιαίας αγγλικής μετάφρασης του Κανόνα Πάλι, μαζί με τα Σχόλια (Aṭṭhakathā) και τα Υποσχόλια (Ṭīkā) και συνοδεύεται από διαδραστικά εργαλεία μελέτης. Το PaliVerse είναι ένα έργο σε εξέλιξη. Οι μεταφράσεις που δημιουργούνται με τεχνητή νοημοσύνη βελτιώνονται συνεχώς μέσω αναθεωρήσεων και σχολίων από ειδικούς. Το παρόν κείμενο αποτελεί την πιο πρόσφατη μετάφραση κατά την ημερομηνία λήψης.

Ημερομηνία δημιουργίας PDF: 14 Σεπτεμβρίου 2026

ΠΩΣ ΝΑ ΠΑΡΑΘΕΣΕΤΕ ΤΗΝ ΠΗΓΗ

PaliVerse (2026). Υποσχόλια. Ο Κανόνας των Ομιλιών - Υποσχόλια. 5. Η συλλογή των μικρών κειμένων - Υποσχόλια. 2. Επεξήγηση για τον οδηγό. Επεξήγηση για την έγερση του Naya έχει ανακτηθεί από το paliverse.org

© 2026 The PaliVerse Project · Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος
Κέντρο Μελέτης και Πρακτικής Βουδισμού Τεραβάδα
Αστική Μη Κερδοσκοπική Εταιρεία εγγεγραμμένη στην Ελλάδα
Το παρόν PDF μπορεί να διανέμεται ελεύθερα για σκοπούς μελέτης και πρακτικής.

PaliVerse.org